

tas *Hulna* pro *ultima*, *celsarum Romanarum turrium* pro *cellarum* &c. *Adi et Cod. CCCXXVI.*

III. fol. 39. *ἀνεπίρραφος* Commentarius brevis in *Josue*, cujus initium: *Moyſes populum dei de egipciaca ſeruitute educiturus et per deſertum tribus diebus ad montem dei ſinay peruenturus locutus eſt Pharaoni dicens. Dimitte populum domini* &c. Methodus Autoris eſt, prolixum Textus locum praemittere, illumque dein minutim ad Allegorias detorquere. Itaque et his utitur formulis: *Taxſato iſtorie fundamento Allegoriam et Moralitatem ſuperedificemus. Historia taxſata quaſi fundamento ſupereducemus allegoriam uel moralitatem* &c. Ultima ſunt: *In fine enim mundi iudei et gentiles in fide chriſti mortui requieſcent in morte et ſepultura ipſus chriſti.* Nomen Autoris non indiligerter quaefitum ignoro.

CLXVI.

508 Codex chartaceus lat. Sec. XV. Folior. 208. 4. non una manu exaratus, rubricis tamen diſtinctus et olim *S. Pantaleonis in Colonia* O. S. B. Varia complectitur, quae ordine indicanda ſunt: I. *Godfridus viterbien. in Cronica ſua que dicitur Pantheon ſcribit inter alia de omnibus Sibillis et de nominibus earum et de patria et origine et actibus ipſarum a diebus Alexandri magni.* Haec rubro et

deinceps Excerptum, cujus initium: *Sibille generaliter omnes femine dicuntur prophetantes* &c. prout extat *Chronici cit. P. X. T. II. Germ. Scriptor. Job. Piſtorii* edit. *Ratiſb.* 1726. p. 157. f. usque ad notos Verſus: *Judicii ſignum tellus* &c.

II. fol. 12. *De Testamentis XII. Patriarcharum videlicet de Chriſti Natiuitate Paſſione Reſurrectione Aſcenſione et de die Judicij extremi prout in libro videlicet in Speculo Hystoriarum continentur. Vincentii Bellovac. O. P. Speculum Hystoriale* intelligit Noſter, cujus L. II. c. 125 — 29. leguntur, quae hic adfert. Praemittitur tamen: *Hec ſunt Testamenta XII. Patriarcharum in quibus apertiſſime atque pulcherrime de Chriſto Prophecie, quas nuper tranſtulit Magiſter Robertus groſſumcaput (Groſthead) Lincolnen. Epiſcopus de Greco in Latinum.* De qua re dictum ad *Cod. LXXXIX.* Adhaerent Verſus illi de *X. Plagis Aegypti: Prima rubens unda* &c. Aliquid de *Interritu Pharaonis.* Locus e *Vitis PP.* de *Diis Aegyptiorum.* De *Morte Moyſis e Joſepho et Hieronymo.* Verſiculi illi: *Judicii ſignum* &c. e N. I. huc dilati. Demum Praediſta de Chriſto a *Balaam, Sibyllis, Ouidio, Virgilio* cum vexato *Fl. Joſephi* de *EO* Testimonio, et inepta Praediſtio in an. 1420. Decaſtico comprehenſa, quae incipit:

Gallorum leuitas germanos iuſtificabit,

quamque piget describere. Vides Congestorem hujus *Codicis* e Filiis Prophetarum fuisse, quorum Stirps nec hodie defecit.

III. fol. 20. *Incipit Prologus in vitam sancte Hildegardis In Monte sancti Roperti Pingwen. Magunt. Dyoc.* Initium: *Dominis venerabilibus ludovico et godefrido abbatibus. theodericus humilis seruorum dei seruus &c.* Perfecit is Vitam hanc a Godefrido uiro, ut ait, ingenio claro honesto stilo inchoatam, distribuitque in *Libros* III. quorum I. vitam, II. Visiones, III. Miracula *Hildegardis* enarrat. Atque ita praefixa est *Epistolis Hildegardis* in

*Presulis eckardi (de Derfch) reuerendi Wormaciensis
Egregii patris, plangentis deuia mundi
Sic loquitur patris sapientes carmen ad aures
Flebile de mesto prorumpens corde loquentis.*

Exemplum in *Codice Gemnic.* a *Bern. Pezio Dissert. Isag.* in T. I. *Thef. Anecd.* p. 79. reperiuntur testatur Carmen istud ab Autore editum a. 1393. Jam igitur *Viennae*, quo a. 1379. ab Alber-

*Heu frustra scripsi, multos dictamine movi
Profayco, nichil est, quia nemo mouetur in orbe
Cogitet ut quicquam super bis, que scripta ferebant.
Insultat calamus, dicit, me cur agitasti?
Estque molesta manus, quia perdidit ipsa laborem &c.*

Vides vel ex his meliorem fuisse Theologum *Henricum*, quam Poetam. Senfa certe gravia sunt,

edit. *Colon.* 1566. 4. et etiam apud *Surium* ad d. 17. *Sept.* legitur, unde collata cum Ms. *Bodensensi* recepta est in T. V. *Actor.* SS. p. 679. a quo Exemplo parum variat Nostrum.

IV. fol. 61. *Incipit speculum futurorum temporum sancte Hildegardis uirginis.* Alias *Pentabronon.* Cum Prologis *Gebenonis* Prioris in *Everbach*, ut *Codd.* DCXXXII. et aliis, quos habes in *Indice.*

V. fol. 86. *Dicta Magistri Henrici de Hassia de Scismate Ecclesie.* Carmen plusquam 800. Versuum, cujus Prooemium:

to Duce adcersitus fuerat. Est porro Carmen istud acris Inuestiva in *Schisma Urbani VI.* et *Clementis VII.* quod *Monstrum Babylonis* adpellatur. Ejus initium:

quae de Origine; *Damn*is et *Modis* compescendae hujus *Scissionis* depromit. Inter alia optat

*Tollere vesanum caput unum, uel duo, quippe
Ecclesie corpus nullum vult, vel caput unum.*

Petit opem Imperatoris (nempe *Wenceslai*)

*Quid facis o cesar, tu cum sis nauta secundus
Quin manus apponis nauicule pereunti —
Est aquile grandis vbi nunc visus peracutus &c.*

Vertit se etiam ad Regem Franciae (*Carolus VI.*) Inter alia:

*Non nigram fugiant aquilam que regnat in auro
Lilia celesti que stant aurata colore &c.*

Ad calcem legitur: *Explicit Inuestiua contra Monstrum Babylonis Magistri de Hassia, qui erat Doc-* *tissimus Hominum Studij Wien-* *nensis Austriae, et post 5. folia* *vacua hoc Distichon:*

*Annis bis mille post partum uirginis alme
Tunc antichristus nascetur crimine plenus.*

VI. fol. 110. *Epistola Magistri Heinrichi de Hassia de futuris periculis ecclesie. ex dictis sancte Hildegardis. Inscribitur: Reuerendo in christo patri Domino. E. (Eccardo) Episcopo Wormacien. H. de Hassia cum Monachis Erbacen. (seu Everbacensis, ubi Gebeno Promulgator Pentachroni Hildegardis Prior fuerat) cenobij degens inter quercus et fagos futurorum consideratione incautari (securum reddi) quoniam vere dies mali sunt. Initium: Multifariam multisque modis olim Deus locutus est &c. Epistola maximam partem constat locis ex Hildegardis Epistolis ad Clerum Trevirensis et Coloniensem carptis. Meminit ejus Fabricius Bibl. med. Lat. L. VIII. p. 218. Exemplo nostro ad oram infer. haec accubat Nota: quod prefatus magister Henricus hanc epistolam scripsit et destinavit circa annos domini. M. CCC. LXXXIII.*

quando recessit a studio parisiensi propter magnum scisma ecclesie quod tunc cepit inter papas. Sed pace Notarii Schisma jam exeunte a. 1378. cepit, et Henricus jam a. 1379. uti dictum superius, Viennam advocatus fuit. Itaque Epistolam alterutro horum annorum scriptam arbitror.

VII. fol. 130. *Incipit liber psal-morum seu ymnorum soliloquiorum dauid prophete de christo. Psalmorum tantum indicantur Initia, plurimis tamen praefixa sunt Argumenta, et singulis subjectae Col-lectae five Orationes, quas editas habes in Opp. Georg. Cassandri Paris. 1616. p. 423. f. Ultimi tres Psalmi in Exemplo nostro deficiunt. Vide et Cod. DCCCL.*

VIII. fol. 164. *Incipit laurea sanctorum. Est Calendarium Metricum, ad quod rhythmis introducimur, quorum initium:*

Cum

*Cum sit necessarium sanctos inuocare,
Vt factorem omnium velint exorare,
Ne mole peccaminum fontes opprimantur,
Sed salutis bravium cursu nanciscantur,
Quoddam Kalendarium siue letaniam
Tam per metrum varium quam per rudem viam
Animo curriculo quidam compilavit,
Et pro latino pueris discentibus donavit
Imitans compendium versuum illorum
Cisio Janus epi &c.*

Calendarium ipsum sic inchoat:

*Nos circumcidat Deus et mala cuncta relidat.
Qui circumcissus propter nos est homo visus.
Mistica dona ferunt tria tres magi duce stella,
Et puerum querunt natum de uirgine bella.
Christum questistis simul et matrem reperistis.
Vt celum meritis ascendam supplico vestris.
Celi nos aule socies Heremicola Paule &c.*

Et decurso Anni circulo sic pergit:

*Lector quisquis eris, si forsan discere queris,
Auctoris nomen, pete quod sibi det deus omen,
Et lege, quod sequitur, quia velatum reperitur
Versibus in trinis, operis sit postea finis.
Ultima sit prima vocalis (U) quarta sit yma (O)
Quintaque mutarum (G) medium conseruet earum.
H. preponatur, sic nomen et inueniatur.
Quis natu fuerit idem, si quis modo querit
Scireque dignatur, hic protinus expediatur.
Iste dei verna de villa nomine werna
Frankorum natus in Babenbergue moratus
Hec tibi dictauit &c.*

Hugonem itaque habemus natum in Pago Franconico Ober-vel Unterweren sic dicto a Fluviolo cognomine et moratum Bambergae; sed antequam plura de eo dicamus, id, quod in Codice sequitur, indicandum est.

IX. fol. 171. Περσωνομοία germanica Juventutis et Senectutis praenotata: *Hec Magister Hugo de Babenberg, qui librum dictum der Renner fecit, dictauit, et est principium ipsius libri.* Verum id esse, inspectus Codex inter Phi-

465

HERMENEUTICI.

466

lógicos Ms. Bibl. Caes. docuit; idem enim, ut hic, Poematis il- lius dicti *der Renner* (quasi Cursor aut Pedifsequus) initium est:

*Ich bin die iugent, die die tugent
Vnd untugent grifet an.
Min gemüte stet in blüte
Die wyle ich nit sorgen ban &c.*

Idem de Senectute intellige. Sed deinceps in *Codice* praesenti utraque haec *Προσωποποιία* latine red- dita legitur hoc titulo: *Sequuntur rigme (rhythmi) eiusdem in latino.*

Ducta per Euentus transit male stulta iuuentus.

Iuuentus dicit.

*En Iuuentus per euentus
Mea cerno studia.
Nunc benigne nunc indigne
Vite ducens gaudia. &c.*

Senectus dicit.

Triste gerens pectus frigescit cana senectus.

*En senectus gero pectus
Vacuatum sanguine,
Risi dudum amans ludum,
Leto gaudens omine &c.*

Non videtur ratio, cur quis dubitet, verba illa: *Sequuntur rigme eiusdem in latino*, innuere, *Hugonem* ipsummet sibi μεταφρασῆν egisse; de *latine* enim a se scriptis Opusculis testatur in Praefat. *Renneri*:

*Uor bett ich Syben püchlein
In täütsch gemacht vnd in latein
Fünfthalbs.*

Atque inde conficio *Hugonem de Trymberg* Scholae in Suburbio *Tewrstat* ad *Bambergam*, ut ipse de se in conclusione *Renneri*, per 40. annos Moderatorem eundem esse cum *Hugone de Werna* seu *Weren* morato in *Babemberg* et *Laureae Sanctorum* N. VIII. indicatae Autore, quam *pro latino* pueris, quemadmodum ibi vidimus, *discantibus donavit*. Itaque et munus Ludimagistri congruit. Neque minus aetas. Poema *Renneri* in conclusione confectum dicitur anno 1300. compositis jam prius *Septem Libellis* germanicis, et *quatuor* cum *medio* latinis, ut paullo ante observatum est. Por-

ro *Theodoric. Engelbusius* in *Poetas in unum redegit, sub pul-*
Chronico T. II. Scriptor. Brunsvic. chra prosa tempus et materiam ip-
Leibnit. p. 1121. sub tempora sorum pertractans, cujus Histo-
Rudolphi I. Imp. scribit: Hoc tem- riae Poetarum etiam clausulam
pore floret Bambergæ, Poeta mo- subdit:
dernior dictus Hugo, qui omnes

Mille simul cum ducentis annis copulatis

Octoginta simul praesens fit arte registrum.

Nec ea contentus binum quoque 1107. et 1110. quorum prius
 ex illa depromit specimen pagg. incipit:

Scriptura sacra continet prosaycos scriptores

Quamplures et metricos insimul auctores

Inter quos praecipue Sedulius ponatur

Sibi quidem metrico prima sedes datur &c.

Vides idem rhythmici genus, quo elaborata est Introductio ad *Lauream Sanctorum*. Si itaque *Hugo*, dum a. 1300. *Rennero* finem imponeret, jam 40. annis Scholam suburbanam *Bambergae* rexerat, facile intra hos annos et anno 1280. *Historiam Poetarum*, et aliis aliis 10. Libellos cum medio conficere potuit, quos inter et *Lauream* nostram, et Poema germ. *der Sammer* vel *Sammeler*, de quo in clausula *Renneri* ipse meminit. Reliquos octo cum medio vel interiisse, vel etiamnum in Bibliothecis delitescere credibile est. Vix enim ausim *Fabellas* illas, quae typis expressae in Bibliotheca *Guelpherbyt.* extant, et *Bambergae* a. 1461. *fnitae* dicuntur, *Hugoni* tribuere. Nam licet *ro fnitae* nil aliud hic significare posse, quam *descriptae* arbitrer, uti etiam adstipulatur *Co-*

dex Renneri Caes. qui *completus* dicitur anno 1402. aliis tamen argumentis destitutor. Vide, quae de iis ad *Cod. CCCLVII.* notavi.

X. fol. 172. praefixo *Hieronymi* in *Libro de Viris Illustr.* testimonio *Prophetia Methodio Ep. Patavensi* perperam adscripta, quae *Cod. DCXXXII.* et alibi indicata est. Ad calcem minio: *Explicit liber Methodij martyris et episcopi translatus a Petro in latinum.* Quis hic *Petrus*?

XI. fol. 183. p. 2. *Practica* cio, ut e calce praeoccupo, *magistri laurentij doctoris medicine Magistri Domini Reynoldi ducis Gelrensis pie memorie.* Titulus: *Anno Domini M. CCCXXVIII. vaticinium futurum.* Carmen hexametrum 40. versuum leoninorum:

469

HERMENEUTICI.

470

*Annis bis binis mundo suppono ruinis,
Hoc vi nature, quod vult deus, hoc mihi dure
Esset narrare &c.*

Itaque sapit et nihil narrat, nisi quod in omnibus ejusmodi Vati-

ciniis legas, morbos, famem, terraemotus. Sub finem tamen:

*Exurget seſta quadam nouitate reſecta,
Archimandrite fidei vix fit mora vite,
Imperium titubans erit et rex vix ſtabilis ſtans.*

Non expectavit Eventus a Magistro praediſtos *Renaldus Juliaci* et *Geldriae Dux IV.* sed anno 1423. obiit.

XII. fol. 199. *Sequuntur ſalutationes ad beatam uirginem Ma-*

riam ſuper Pſalterium. Pſalmi cuiusvis tantum indicatur initium, quod excipiunt Rhythmi ad hunc modum:

Beatus Vir.

*Ave uirgo lignum vite
Quod dedisti fruſtum (rite?)
Saluti fidelium.*

*Genuiſti Chriſtum iheſum
Sed pudoris non eſt leſum,
Nec deſluxit folium.*

Quare fremuerunt. &c.

Simile quid habes in *Pſalterio Miniſtri B. V. Mariae*, quod extat inter Opera *Bonauenturae T. VI.* edit. *Lugd. 1668. p. 473. f.*

littera &c. et extat edit. Vallarſ. T. III. col. 3. Verum, cum ibi terminetur his verbis: *in interpretatione uariari*, in Codice ulterius ita procedit: *Quod de A. diximus. hoc ipſum quoque in S. littera obſeruandum eſt. Si quidem aput hebreos tres ſunt litterę. una que dicitur ſamech. et ſimpliciter legitur quaſi per noſtram litteram deſcribatur. Alia Sin. in qua ſtridor quidam non noſtri ſermonis interſtrepit. tertia ſade. quam noſtrę aures penitus reformident. Sicubi ergo euenerit ut eadem nomina non ſimiliter ponantur. illud in cauſa eſt quod diuerſis aput hebreos*

CLXVII. VII. 9. ii

559

Codex membraneus lat. Sec. XII. Folior. 139. 4. eleganter exaratus, rubricisque diſtinſtus pertinuit olim ad *Monasterium S. Marie alias Scotorum Wyenne.* Hermeneuticus eſt, complectiturque ſequentia: I. *Prefationem S. Jeronimi ſuper Interpretationibus Hebraicorum nominum*, quae incipit: *Non ſtatim ubicunq; ex A*